

tože manželství není dáno do volné dispozice manželů, ježto na zachování manželství má podle panujících názorů zájem i stát z důvodů sociálních a ethických a proto v zákoně položil volné disposici jisté závory, kdežto při udělení manželčina souhlasu k adopci zamýšlené manželem jde, jak řečeno, o ryze soukromý zájem manželky, kde žádné překážky jejímu rozhodnutí v zákoně nejsou stanoveny, a mimo to právě adopce nemanželských dětí, kterou se tyto zbavují úhony nemanželského původu, jest v témže sociálně ethickém zájmu státu, tedy v zájmu veřejném. Podle zákona má se věc takto: Podle původního doslovu § 180 nevyžadovalo se k adopci svolení druhého manžela a nemanželské děti nemohly podle dv. dekretu ze dne 28. ledna 1816, čís. 1206 sb. z. s. nemanželským otcem býti adoptovány. Tato záповěď se ukázala v praxi těžkou křivdou, pročež III. novela byla nucena ji zrušiti, takže nyní může nemanželský otec své nemanželské dítě adoptovati. III. novela také teprve přinesla ustanovení, že k adopci třeba svolení druhého manžela, avšak ne jako požadavek bezpodmínečný, nýbrž jen jako opatření z důvodu vhodnosti, neboť stanoví, že svolení toho není třeba, je-li manžel prohlášen za choromyslného nebo pobyt jeho je neznám nebo je-li manželství rozvedeno. K tomu dlužno uvést, že i manželství stran jest rozvedeno, ovšem ne soudně, nýbrž jen fakticky, avšak i faktický rozchod rovná se v mnohých zřetelech rozvodu soudnímu, pakli tu důvod k soudnímu rozvodu skutečně jest. Tak zejména nastává povinnost platiti manželce výživné a zaniká manželovo právo nutiti manželku k návratu do společenství, má-li manželka platný důvod rozvodu. Nelze tedy seznati, proč by souhlas manželky k manželově adopci jeho nemanželského děčka smluvně daný neměl býti závazný, a bylo proto tak rozhodnouti, jak se stalo.

Čís. 8407.

Pozemková reforma.

Třicetidenní lhůta podle § 31 (1) náhr. zák. počíná poznámkou zamýšleného převzetí Státním pozemkovým úřadem, třebaže napotom došlo mezi Státním pozemkovým úřadem a majitelem k dohodě o rozsahu převzetí.

(Rozh. ze dne 25. října 1928, Rv I 44/28.)

Žalobkyni byly při provádění pozemkové reformy přiděleny do vlastnictví rybník s hrází a parcela čkat. 364. Přídělová listina nebyla dosud vydána a nebylo dosud pro žalobkyni vloženo vlastnické právo. Žalobou, o níž tu jde, domáhala se žalobkyně na žalované uznání, že žalované nepřísluší služebnost stezky po hrázi rybníka a po parcele č. kat. 364, a že žalovaná jest povinna zdržeti se chůze po hrázi rybníka a po parcele č. kat. 364. Procesní soud první stolice žalobu zamítl. Důvody: Žalobkyně domáhá se na žalované uznání, že jí nepřísluší slu-

žebnost stezky po hrázi rybníka a po parceli č. kat. 364 proto, že se domnělého svého práva stezky po oněch parcelách nedomáhala do 30 dnů od výkonu poznámky zamýšleného převzetí. Než soud zjistil, že velkostatek byl převzat Státním pozemkovým úřadem na základě dohody s dosavadním vlastníkem a že dosud ani pro stát, ani pro nabyvatele nebylo vloženo vlastnické právo. Jest proto směřodátným pro posouzení tohoto případu ustanovení § 31 (2) zák. čís. 329/20 v doslovu zákona čís. 220/22 sb. z. a n., podle něhož počíná se 30denní lhůta dnem vkladu práva vlastnického pro stát nebo pro nabyvatele na poz. parc. č. kat. 156 a 364. Poněvadž vklad práva vlastnického se dosud nestal, nezameškala žalovaná lhůtu ku domáhání se služebnosti stezky po hrázi rybníka č. kat. 156 a přes strouhu č. kat. 364 a jest proto žalobce vzhledem k tomu, že žalovaná vykonává právo stezky se započítáním držby svých předchůdců více než 30 let až do dnešní doby veřejně, klidně a s vědomím bývalých majitelů pozemků č. kat. 156 a 364 ve prospěch domku čp. 22 bezdůvodnou, neboť tím vydržela právo služebnosti stezky přes shora uvedené parcely ve prospěch svého domku, najmě, ana žalovaná za účelem uznání svého práva podala dne 29. prosince 1926 žádost u přídělového komisaře Státního pozemkového úřadu o zřízení služebnosti stezky přes shora uvedené pozemky. Žalobkyně sice uvádí, že jde o interní dohodu mezi Státním pozemkovým úřadem a majitelem velkostatku, která učiněna byla za tím účelem, by bylo urychleno řízení, v němž se mělo rozhodnouti, které nemovitosti budou parcelovány a které mají býti ponechány majiteli velkostatku, a že dohoda ta vůbec do knih pozemkových vkládána nebude, poněvadž nebyla uzavřena ve formě smlouvy, která by se měla do knih vložiti. Než § 26 (1) v doslovu zákona čís. 220/22 sb. z. a n. zmiňuje se o dohodě mezi Státním pozemkovým úřadem a vlastníkem o převzetí a nezmiňuje se nikde, ani původní zákon čís. 329/20 sb. z. a n., že dohoda taková musí býti uzavřena ve formě smlouvy, která by se mohla vložiti do knih, a nesdílí proto soud názor žalobkyně, že dohoda taková uzavřena by musila býti ve zvláštní formě, a je věcí Státního pozemkového úřadu, jakou praxi v těchto věcech zachovává a proč trval i přes tuto dohodu na provedení výkonu poznámky zamýšleného převzetí a z jaké příčiny nedal ji dosud vymazati. Jisto je však, že praxe Státního pozemkového úřadu nemůže býti na újmu třetímu a že, došlo-li ohledně převzetí určitých pozemků, spadajících do záboru, k dohodě mezi Státním pozemkovým úřadem a vlastníkem (§ 26 cit. zák.), že pro počítání propadné lhůty věcných práv platí § 31 (2) cit. zák. O d v o l a c í s o u d napadený rozsudek potvrdil. D ů v o d y: Odvolatelka spatřuje nesprávné právní posouzení věci v názoru soudu první stolice, že prý došlo mezi majitelem velkostatku T. a Státním pozemkovým úřadem k dohodě o převzetí pozemkových parcel ke dvoru tomu náležejících a že se v důsledku toho ve smyslu § 31 (2) náhr. zák., ježto zde došlo k dohodě, lhůta k hlášení služebností nepočítá od poznámky převzetí zamýšleného v zemských deskách, nýbrž teprve od vkladu vlastnického práva pro nabyvatele a, poněvadž se vklad práva vlastnického dosud nestal, lhůta prý dosud neprošla a žalovaná služeb-

nost hlásila včas. Opačný svůj názor, vrcholící v tom, že v tomto případě, ana poznámka převzetí byla do desk zemských zapsána v roce 1924 a žalovaná služebnost chůze do 30 dnů od výkonu této poznámky v deskách zemských nehlásila, služebnost podle § 31 náhr. zák. zanikla, ježto prý pozdější dohoda mezi majitelem velkostatku a Státním pozemkovým úřadem měla jen ten význam, by parcelační řízení bylo urychleno, snaží se odvolatelka především opřít o praxi Státního pozemkového úřadu, kteráž se v onom směru pohybuje. Než v té příčině nutno odvolatelce připomenouti, že otázka, jaký právní výklad jest dáti § 31 náhr. zák., nemůže v souzeném případě řešena býti Státním pozemkovým úřadem, nýbrž jedině soudem a jest naprosto lhostejné, jaké stanovisko zaujímá Státní pozemkový úřad při výkladu § 31 náhr. zák. Poněvadž se ustanovení § 31 náhr. zák. ze dne 13. července 1922, čís. 220 sb. z. a n. odvolává v odstavci (2) na § 26 téhož zákona, nutno vykládati § 31 v souvislosti s § 26 tohoto zákona. Ze srovnání obou těchto zákonných ustanovení však nikterak neplyne, že dohoda o převzetí mezi vlastníkem zabraného statku a Státním pozemkovým úřadem jest vyloučena v případě, kde bylo podle záborového zákona poznamenáno neb vyhlášeno zamýšlené převzetí zabraného majetku státem. Výkon poznámky nemůže zabrániti tomu, by v takovém případě nebyla později uzavřena mezi vlastníkem a státem dohoda o převzetí. Ostatně podle názoru odvolacího soudu dokonce již z opatrnosti jest nutno, výkon poznámky o převzetí dáti provést ještě před uzavřením dohody, by se tím zamezilo případným škodlivým dispozicím vlastníka s majetkem, podléhajícím záboru. Výkon poznámky převzetí zabraného majetku státem nevylučuje tedy, by o takovém zabraném majetku nebyla uzavřena dohoda mezi jeho vlastníkem a státem. Z toho však vyplývá, že k platné dohodě ve smyslu § 31 (2) cit. zák. může dojiti i tehdy, když si stát zabránění majetku, podléhajícího záboru, v zemských deskách dal poznamenati, a že v takovém případě 30denní lhůta § 31 (1) zákona počíná nikoliv od výkonu poznámky zamýšleného převzetí, nýbrž až dnem vkladu práva vlastnického pro stát nebo pro nabyvatele. Z těchto slov plyne, že na základě dohody nemusí býti vloženo vlastnické právo nejprve pro stát, nýbrž že jest možným jeho vklad bezprostředně z původního vlastníka na nabyvatele. Okolnost, že se dohoda mezi státem a vlastníkem týkala rozsahu převzetí, není s to, by na věci něco změnila, neboť zákon ve směru tom nerozeznává, mluvě všeobecně o dohodě o převzetí. Poněvadž soud prvé stolice zjistil, že se smlouva o rozsahu převzetí stala a pro žalobkyni nebylo dosud vloženo na přidělené jí pozemky právo vlastnické v pozemkových knihách, nenastal pro žalovanou podle § 31 náhr. zák. dosud zánik jejího práva chůze, jehož na pozemcích těch nebyla vydržením.

N e j v y š š í s o u d uznal podle žaloby.

D ů v o d y:

Jádrem sporu jest otázka, zda na tento sporný případ je použití předpisu odst. (1) či (2) § 31 náhradového zákona. Oba nižší soudy

uznaly, že jest použití druhého odstavce. Dovolatelka napadá právní názor odvolacího soudu z dovolacího důvodu nesprávného právního posouzení věci. Dovolání jest odůvodněno. Nižšími soudy bylo zjištěno: že oba služebné pozemky katastrální číslo 156 a 364 jsou zapsány ve vložce číslo 1397 zemských desk (pro Čechy), že na této nemovitosti jest poznamenáno zabrání podle záborového zákona a převzetí Státním pozemkovým úřadem, toto pod datem podání 18. června 1924, že obě tyto parcely patří ke dvoru Č., velkostatku T., že držitel tohoto svěřenského velkostatku uzavřel se Státním pozemkovým úřadem 23. února 1924 dohodu o převzetí zemědělské půdy z tohoto velkostatku a že podle ní převzal Státní pozemkový úřad kromě jiných pozemků i celý dvůr Č., že roku 1924 byly ony parcely přiděleny žalobkyni do vlastnictví a že jí posud nebyla vydána přidělová listina, že právo vlastnické k těmto pozemkům není dosud vloženo ani pro stát, ani pro nabyvatelku (žalobkyni), že do 30 dnů od výkonu poznámky o zamýšleném převzetí nikdo neohlásil věcná práva a že žalovaná ohlásila teprve 29. prosince 1926 služebnost stezky na obou zmíněných parcelách, a konečně, že žalovaná strana po případě její právní předchůdci od nepaměti až do poslední doby přes ony parcely chodili k účelu užívání svého domu. Oba nižší soudy vycházejí z předpokladu, že služebnost stezky ve prospěch domku žalované jako panujícího statku na zmíněných parcelách katastrální číslo 156 a 364 jako statcích služebných byla vydržena. Jde o to, zda jich přidělem ve prospěch žalobkyně (podle přidělového zákona) zanikla. Oba nižší soudy tuto otázku zodpověděly záporně, leč neprávem. Dohoda mezi Státním pozemkovým úřadem a držitelem zabraného velkostatku se týkala rozsahu převzetí. To uvádějí rozsudky obou nižších soudů. Tím nepozbyl Státní pozemkový úřad práva vykonati na onom zabraném pozemkovém majetku všechny přípravné práce, které měly sloužiti k tomu, by byl vypracován plán pro přejímání a přidělování zabraného majetku (§ 1 náhr. zákona). To právo vykonal oznámením ze dne 2. června 1924 a zamýšlené převzetí bylo v zemských deskách poznamenáno na jeho žádost podanou 16. června 1924 (§ 2 a 3 náhr. zákona). Proto počínala tímto dnem třicetidenní lhůta, do které se mohla žalovaná domáhati oné služebnosti (§ 31 (1) náhr. zákona a §§ 29 a 103 knihovního zákona). Opomenutím toho pozbyla tohoto práva a to nemohlo býti napraveno opožděnou přihláškou ze dne 29. prosince 1926. Proto se žalobkyně domáhá právem uznání, že žalované ona služebnost nepřísluší.

Čís. 8408.

Je-li tu přičítatelný důvod rozvodu, nezáleží na stupni viny na něm. Okolnost, že mateřství mohlo by zlepšiti zdravotní stav manželky, nemůže ji vyvinuti z cizoložství.

(Rozh. ze dne 25. října 1928, Rv II 822/27.)